

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.007.01.2016
P/16/085

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/085 – Funkcjonowanie policyjnych izb dziecka.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	Małgorzata Chabiniak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/3/2016 z dnia 8 kwietnia 2016 r. Leszek Smykowski specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99646 z dnia 01.04.2016 r. Jarosław Tarasewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99641 z dnia 18.03.2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-6)
Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie, ul. Małopolska 47, kod pocztowy 70-515 Szczecin (dalej: „KWP” lub „Komenda”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie ¹ inspektor Piotr Ostrowski p.o. Komendanta od 16.03.2016 r., nadinspektor Jarosław Sawicki Komendant od 16.07.2013 r. do 15.03.2016 r., Jan Pytko, p.o. Komendanta od 15.05.2013 r. do 15.07.2013 r., Nadinspektor Wojciech Olbryś, od 18.11.2009 r. do 14.05.2013 r. (dowód: akta kontroli str. 787-798)

II. Ocena² kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że w latach 2013-2015 w podległych Komendzie policyjnych izbach dziecka w Szczecinie i Koszalinie³ w większości przypadków przestrzegano praw nieletnich a wdrażane rozwiązania organizacyjno-finansowe zmierzały do poprawy warunków panujących w tych placówkach.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W Izbach przestrzegano praw nieletnich między innymi poprzez zapewnienie nieletnim:

- możliwości kontaktów z rodzicami, opiekunami lub adwokatami,
- pobytu na świeżym powietrzu,
- odpowiedniej odzieży i środków czystości,
- poszanowania ich prawa do intymności,
- dostępu do zajęć wychowawczych.

Ujawnione w toku kontroli nieprawidłowości nie miały zasadniczego wpływu na przestrzeganie praw i obowiązków nieletnich i dotyczyły:

- niespełnienia w pełni przez Izby wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych

¹ Dalej: Komendant.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dalej: PID lub Izba.

- i policyjnych izb dziecka, regulaminy pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb⁴ w zakresie niezgodnego z parametrami określonymi w Polskich Normach natężenia światła w sypialniach dla nieletnich oraz niewłaściwą powierzchnią części podłóg w sypialniach i brakami w systemach alarmowych,
- przekazywania i zwalniania nieletnich z naruszeniem przepisów § 20 pkt 1 i § 22 pkt 1 Zarządzenie Nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka⁵.

NIK stwierdziła również, że nie wszystkie stosowane w Izbach rozwiązania organizacyjne w zakresie przestrzegania praw nieletnich odpowiadały zaleceniom wydanym przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz przez Helsińską Fundację Praw Człowieka⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przestrzeganie praw nieletnich przebywających w policyjnych izbach dziecka na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Opis stanu
faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą na terenie województwa działały dwie PID: jedna z siedzibą w Koszalinie oraz jedna z siedzibą w Szczecinie. Kontrola dokumentacji związanej z umieszczeniem 120 nieletnich w Izbach (60 nieletnich⁷ z PID w Koszalinie i 60 nieletnich⁸, w PID w Szczecinie) wykazała, że:

- w Izbach umieszczani byli nieletni, wobec których wystąpiło podejrzenie popełnienia czynu karalnego (40 przypadków: po 20 nieletnich w każdej z Izb), 6 nieletnich w Szczecinie przebywało w związku z przerwą w konwoju oraz w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem, ośrodkiem lub zakładem dla nieletnich (74 przypadki: 40 w Koszalinie i 34 w Szczecinie)⁹,
- w 119 przypadkach czas pobyt nieletnich w Izbach nie przekroczył terminów dopuszczonych przepisami. Nieletni umieszczeni w Izbach w związku z:
  - przerwą w konwoju, przebywali w nich od 10,5 godziny do 20 godzin (dopuszczalne do 24 godzin),
  - samowolnym pobycem poza schroniskiem, ośrodkiem lub zakładem dla nieletnich, przebywali w nich od 1,5 godziny do 5 dni (dopuszczalne do 5 dni),
  - popełnieniem czynu karalnego, przebywali w PID od 3,5 do 47 godzin (dopuszczalne do 48 godzin).

Natomiast w jednym przypadku dopuszczalny (5 dni) czas pobytu nieletniego w PID został przekroczony. Nieletni zatrzymany z powodu podejrzenia popełnienia czynu karalnego przebywał w Izbie w Szczecinie 8 dni i 20 godzin od czasu umieszczenia w niej, a 6 dni od wydania postanowienia sądowego o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich. Powodem przetrzymania było oczekiwanie na dostarczenie dokumentacji niezbędnej do umieszczenia nieletniego w schronisku.

- w 77 przypadkach (ze 120 badanych) spełnione zostały warunki i zgromadzone dokumenty wymagane dla umieszczenia, a następnie wydania, przekazywania

⁴ Dz.U. z 2012 r., poz. 638 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie PID.

⁵ Dz.Urz. KGP z 2012 r., poz. 59. Dalej: zarządzenie nr 134.

⁶ Dalej: Fundacja.

⁷ Z tego 20 nieletnich spośród 29, tj. 69% umieszczonych w 2013 r., 20 nieletnich spośród 217, tj. 9,2% umieszczonych w 2014 r. i 20 nieletnich spośród 198, tj. 10,1% umieszczonych w 2015 r.

⁸ Z tego: 20 nieletnich spośród 330, tj. 6,1% umieszczonych w 2013 r., 21 nieletnich spośród 146, tj. 14,4% umieszczonych w 2014 r. oraz 19 nieletnich spośród 19, tj. 100% umieszczonych w 2015 r.

⁹ W Izbie w Szczecinie przebywali nieletni podejrzani o popełnienie czynu karalnego w wieku od 13 lat 4,5 miesięcy do 16 lat 11,5 miesięcy oraz nieletni w wieku od 13 lat 9 miesięcy do 20 lat 7 miesięcy, względem których orzeczono wykonanie środków wychowawczych lub poprawczych.

lub zwolnienia nieletnich z Izby: Nieletni przyjmowani byli na podstawie kopii protokołu zatrzymania i nakazu przyjęcia wystawionego przez jednostkę Policji, której funkcjonariusze dokonali zatrzymania:

- kierownicy PID zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 32h § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich¹⁰ oraz § 14 ust. 1 pkt 9 zarządzenia nr 134, w każdym przypadku informowali sąd rodzinny o umieszczeniu w Izbie nieletnich na czas uzasadnionej przerwy w konwoju,
- pobyt nieletnich, odnotowany został w książce ewidencji nieletnich umieszczonych w PID, a przebieg ich pobytu w książce przebiegu służby (prowadzonych zgodnie ze wzorem określonym w załącznikach nr 1 i 2 do zarządzenia nr 134),
- każdy z nieletnich podpisał kwestionariusz przyjęcia do Izby, w którym odnotowane zostały szczegółowe informacje m.in. o: stanie zdrowia, znakach szczególnych, sytuacji opiekuńczo – wychowawczej nieletniego, stosowania używek, przebytych badaniach psychiatrycznych i pedagogicznych, przebiegu nauki szkolnej, ucieczkach z domu lub placówek, zatrzymań przez policję i spraw sądowych oraz fakt otrzymania w Izbie ubrania i środków czystości, a także fakt zapoznania się przez nieletniego z informacją dotyczącą wyposażenia Izby w urządzenia monitorujące,
- w dokumentacji przyjęcia 8 nieletnich (6,7% próby odpowiednio: 4,2,2 nieletnich w poszczególnych latach) brak było kwitów depozytowych oraz potwierdzenia odbioru depozytów podpisanych przez nieletnich,
- nieletni opuszczali Izbę na podstawie nakazu zwolnienia - 26 nieletnich (14 w PID w Koszalinie i 12 w PID w Szczecinie), przekazania - 71 nieletnich (36 w PID w Koszalinie i 35 w PID w Szczecinie) lub na podstawie upoważnienia wystawionego przez podmiot uprawniony do odbioru nieletniego - 18 nieletnich (10 PID w Koszalinie i 8 w PID w Szczecinie). W pozostałych 5 przypadkach opuścili oni PID w Szczecinie z naruszeniem przepisów zarządzenia Nr 134.
  - w przypadku 2 nieletnich w dokumentacji nie było powiadomienia sądu o przyjęciu nieletniego do Izby,
  - 3 nieletnich opuściło Izbę bez przedłożenia żadnego dokumentu (brak w dokumentacji nieletnich nakazu przekazania, zwolnienia lub upoważnienia do odbioru nieletniego),

Ponadto w przypadku 30 nieletnich (25% próby: 25 PID w Koszalinie i 5 PID w Szczecinie) nakaz zwolnienia lub przekazania wystawiony był przez funkcjonariuszy i opatrzonych stemplem nagłówkowym jednostki Policji, do której dyspozycji nieletni w Izbie nie pozostawał.

(dowód: akta kontroli, str.184 – 216, 219-266, 1171-1176)

1.2. Obie Izby spełniały wymogi § 33 ust. 1 rozporządzenia w sprawie PID, Izba w Koszalinie funkcjonowała w trzykondygnacyjnej willi położonej na ogrodzonej działce, natomiast PID w Szczecinie usytuowana była w trzykondygnacyjnym budynku C położonym w kompleksie budynków koszarowych użytkowanych aktualnie m.in. przez Komendę Miejską Policji¹¹ w Szczecinie oraz Komisariat Policji Szczecin-Śródmieście. W ich skład weszły pomieszczenia wymagane w § 33 ust. 2 - 4 ww. rozporządzenia:

PID w Koszalinie:

- w piwnicy: pomieszczenie magazynowe, pomieszczenie do magazynowania brudnej i zakaźnej bielizny,

¹⁰ Dz.U. z 2014 r., poz. 382 ze zm.; dalej: uopsn.

¹¹ Dalej KMP.

- na parterze: świetlica, kuchnia, szatnia personelu, jadalnia, pokoje dyżurnego i kierownika Izby oraz toaleta personelu,
- na 1 piętrze: 3 sypialnie nieletnich (6, 5 i 3 osobowe), pomieszczenie do przechowywania bielizny i pościeli czystej oraz pokój sanitarny nieletnich,
- miejsce do rekreacji dla nieletnich na świeżym powietrzu,

PID w Szczecinie:

- w piwnicy: kotłownia (poza zarządem kierownika Izby);
- na parterze: przedsionek, klatka schodowa, pomieszczenie przejściowe na plac spacerowy,
- na 1 piętrze: pokoje dyżurnego i kierownika PID, 4 sypialnie dla nieletnich (trzy 4- osobowe i jedna 3-osobowa), sala telewizyjna, świetlica, szatnia personelu, sala lekcyjna, pomieszczenie socjalne personelu, pomieszczenie do przechowywania bielizny i pościeli czystej oraz ubrań nieletnich oddanych do depozytu, jadalnia i kuchnia, pokój sanitarny nieletnich oraz pomieszczenie magazynowe na przybory do sprzątania raz ubrania i pościel brudną,
- miejsce do rekreacji dla nieletnich na świeżym powietrzu.

Pomieszczenia, w których zlokalizowano obie PID, co do zasady, spełniały wymogi określone w § 33 -36 cyt. rozporządzenia, w szczególności:

- sypialnie dla nieletnich posiadały jednoosobowe łóżka bez ostrych krawędzi, okna uchylne w grubości muru z zainstalowaną na zewnątrz kratą z prętów stalowych, a od wewnątrz zabezpieczone były kratą z prętów stalowych i siatką stalową, przyciski do wzywania obsługi. W sypialniach nie było szafek na rzeczy osobiste nieletnich, na drzwiach wszystkich sypialni naklejone były informacje dla nieletnich, m.in.: regulamin pobytu w Izbie, wykaz adresów organizacji stojących na straży praw dziecka. W Izbie w Koszalinie drzwi do dwóch sypialni były: otwierane do wewnątrz, do jednej sypialni na zewnątrz, wyposażone w okienka zapewniające widoczność zabezpieczone siatką metalową. W PID w Szczecinie drzwi otwierane na zewnątrz.
- pokoje sanitarne dla nieletnich były ogrzewane, oświetlone i wentylowane oraz wyposażone w umywalki, natryski i toalety, mydło w płynie i kostce oraz pasta do zębów. Pomieszczenie pozwalało na zachowanie nieletnim intymności. Ściany pokoi były pokryte kafłami ceramicznymi a podłogi wyłożone terakotą,
- pokoje dyżurnego Izby były wyposażony w instalację telefoniczną oraz urządzenia i sprzęt biurowy (m.in. komputery i monitory, w tym do monitoringu wizyjnego, kserokoparkę, drukarkę). Naprzeciwko stanowiska dyżurnego było wewnętrzne, zabezpieczone okno umożliwiające obserwację świetlicy (PID Koszalin) lub klatki schodowej (PID Szczecin). W Izbie szczecińskiej przy okienku znajdował się domofon, przyciski do otwierania drzwi i kraty wejściowej oraz wyłączania instalacji alarmowej i przyzywowej,
- świetlice wyposażone były w: stoły i krzesła w dobrym i bardzo dobrym stanie technicznym, sprzęt audiowizualny (telewizor, odtwarzacz dvd, gra *play station*), gry planszowe i zręcznościowe, stół do tenisa stołowego, podręczna biblioteczka i czasopisma, (PID w Koszalinie.) W Izbie w Szczecinie w sali lekcyjnej oprócz ławek i krzeseł znajdowały się pomoce dydaktyczne (podręczniki, mapy, przybory do rysowania i pisanie).
- jadalnie wyposażone w stoły i krzesła w dobrym stanie technicznym, dodatkowo w PID w Szczecinie w jadani znajdowała się szafa oraz przenośna kotara służąca za zasłonę do przebierania się nieletnich po przyjęciu do Izby (w Izbie nie było przebieralni dla nieletnich) oraz zamontowany był serwer komputerowy,
- pokoje kierownika Izby wyposażone były w urządzenia i sprzęt biurowy, w tym telefon i komputer z drukarką. Z pokoju wyjście przez wzmocnione drzwi zamykane na klucz mechaniczny i wyposażone w stalową kratę zamykaną na

kłódkę prowadzące na boisko (plac spacerowy). Pomieszczenie nie było objęte monitoringiem wizyjnym,

- pokoje do przygotowania lub podgrzewania posiłków spełniały warunki sanitarne i były wyposażone w meble oraz sprzęt kuchenny zgodnie z potrzebami,
- w magazynie do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej były wyodrębnione na części przeznaczone do: przechowywania rzeczy nieletnich umieszczonych w Izbie, rzeczy chorych zakaźnie nieletnich, czystej bielizny pościelowej, brudnej bielizny pościelowej. W Izbie w Szczecinie w pomieszczeniu znajdowała się przenośna kotara służąca za zasłonę do przebierania się nieletnich po przyjęciu do Izby,
- miejsce do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu (boisko) w Izbach było wydzielone, zabezpieczone w sposób uniemożliwiający nieletniemu ucieczkę oraz kontaktowanie się z osobami postronnymi, zamkniętym ogrodzeniem o wysokości, co najmniej 3 m. Wyposażone były m.in. w kosz do koszykówki, a Izba w Koszalinie dodatkowo w słupki umożliwiające zainstalowanie siatki do siatkówki (w trakcie oględzin siatka zdemontowana) i bramkę do piłki nożnej.

Ponadto:

- drzwi wejściowe do budynków miały wzmocnioną konstrukcję z zamkami mechanicznymi, w Izbie w Koszalinie wejście do budynku nie było wyposażone w kratę zabezpieczającą, w Izbie w Szczecinie drzwi wejściowe (z domofonem) prowadziły do przedsionka, z którego przechodziło się do PID przez drzwi o wzmocnionej konstrukcji z dwoma zamkami mechanicznymi i zamkiem elektronicznym oraz kratą zabezpieczającą. Przy drzwiach wejściowych do Izby był domofon,
- w PID w Szczecinie nie było pokoju do przeprowadzania i dokumentowania czynności służbowych z udziałem nieletniego (tę funkcję wypełniała dyżurka lub świetlica) oraz izolatki sanitarnej przeznaczonej dla nieletnich chorych zakaźnie (tę funkcję wypełniała niezasiedlona sypialnia),
- elewacje zewnętrzne budynków były w znacznym stopniu zużyte i zabrudzone,
- ściany pomieszczeń pokryte były powłoką zmywalną, punkty świetlne w sypialniach i pomieszczeniu sanitarnym zabezpieczono przed uszkodzeniem, przewody doprowadzające napięcie elektryczne położone były podtynkowo,
- pomieszczenia były czyste, bez widocznych uszkodzeń ścian i wyposażenia. Posiadały oświetlenie jarzeniowe i klosze nie zabezpieczone przed uszkodzeniem (klosze zabezpieczono w sypialniach i pomieszczeniach sanitarnych),
- w większości pomieszczeń podłogi pokryte były wykładziną zmywalną z tworzywa sztucznego. Innego materiału po pokrycia podłóg użyto w:
  - w ciągach komunikacyjnych w PID w Szczecinie były one wykończone betonowymi płytami i stopniami, o dużym stopniu zużycia (podłogi zaplanowane zostały do remontu),
  - sypialniach dla nieletnich: w PID w Koszalinie podłoga była wyłożona parkietem nielakierowanym, w Izbie w Szczecinie - podłoga była wyłożona parkietem, lakierowana, a drzwi otwierane na zewnątrz,
  - pokoju kierownika Izby w Koszalinie - podłoga pokryta była wykładziną miękką w stanie dobrym,
  - świetlicy w PID w Koszalinie - podłoga pokryta była parkietem, lakierowana, w stanie dobrym.
- okna w pomieszczeniach były plastikowe, zabezpieczone kratą z prętów stalowych i siatką stalową (z wyjątkiem pokoju kierownika Izby w Koszalinie).

Budynek Izby w Koszalinie był wyposażony w sygnalizację alarmową, z której sygnał trafiał do dyżurnego Izby oraz dyżurnego KMP w Koszalinie, dzwonki

alarmowe i punkty świetlne sygnalizacji wewnętrznej znajdujące się w pomieszczeniach, w których przebywają nieletni oraz pomieszczeniu dyżurnego Izby, a także w urządzeniu monitorujące służące do obserwowania obrazu (z możliwości rejestrowania rejestrowania), działające w systemie całodobowym. Urządzenia systemu dozoru wizyjnego znajdowało się w dyżurce. Zapis monitoringu przechowywany był przez okres 30 dni, po czym automatycznie na dotychczasowym nagraniu nagrywany był nowy obraz. Kamery zamontowane były w świetlicy, na korytarzu, w pomieszczeniu służącym do przygotowywania posiłków, jadalni, sypialniach nieletnich, ciągach komunikacyjnych i przy wejściu do budynku oraz w miejscu rekreacyjnym na świeżym powietrzu.

Budynek Izby w Szczecinie nie był wyposażony w sygnalizację alarmową, z której sygnał powinien trafić do dyżurnego Izby oraz dyżurnego KMP w Szczecinie, dzwonki alarmowe i punkty świetlne sygnalizacji alarmowej Izby nie były odbierane z tej jednostki Policji. Łączność mogła jedynie nastąpić za pomocą telefonu. Przyciski dzwonków alarmowych umieszczone były na ścianach korytarza i klatki schodowej, w szczególności przy drzwiach do sypialni i dyżurki, do świetlicy, do sal telewizyjnej i lekcyjnej, do jadalni, do pokoi sanitarnych. W sypialniach, świetlicy, salach telewizyjnej i lekcyjnej, jadalni, natryskach, toalecie, magazynie do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej znajdowały się przyciski instalacji przyzywowej. Przycisków dzwonków alarmowych nie umieszczono w pokoju kierownika Izby, w dwóch pokojach personelu, w pokoju dyżurnego Izby oraz w miejscu do rekreacji na świeżym powietrzu.

(dowód: akta kontroli str. 38–62, 303-560)

W protokołach kontroli okresowych obiektu budowlanego (z lat 2012-2015), o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹² – w zakresie części budynku zajmowanej przez pomieszczenia PID w Szczecinie zamieszczono uwagi o złym stanie technicznym bądź o potrzebie wykonania remontów / napraw dachu z obróbkami orywnowaniem oraz wymiany stolarki okiennej budynku, w którym funkcjonuje Izba. W okresie od 8.09.2014 r. do 8.11.2015 r. przeprowadzono standaryzację, remont kapitalny pomieszczeń oraz remont termomodernizacyjny polegający na wymianie i dociepleniu dachu, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej oraz wymianie instalacji wewnętrznych (elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, wentylacyjnej, alarmowej). Do remontu pozostały schody wewnętrzne betonowe w Izbie. W trakcie kontroli stwierdzono, że zmodernizowania wymaga instalacja alarmowa i przyzywowa w Izbie (brak łączności alarmowej PID z KMP w Szczecinie oraz przycisków instalacji przyzywowej w pokoju kierownika Izby, w dwóch pokojach personelu, w pokoju dyżurnego Izby oraz w miejscu do rekreacji na świeżym powietrzu).

(dowód: akta kontroli str. 561-574)

Zastrzeżeń, co do stanu pomieszczeń PID w Szczecinie po remoncie nie miał Państwowy Inspektor Sanitarny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych¹³ po przeprowadzeniu kontroli Izby w dniu 12.11.2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 575-585)

1.3 Przestrzeganie praw nieletnich umieszczonych w PID.

1.3. Regulaminy pobytu nieletnich umieszczonych w PID w Koszalinie i Szczecinie były zgodne z treścią załącznika nr 12 do rozporządzenia w sprawie pomieszczeń PID. Wymogi dotyczące zapewnienie przestrzegania praw nieletnich umieszczonych w Izbach, o których mowa w regulaminie, były stosowane w następujący sposób:

Opis stanu
faktycznego

¹²Dz.U. z 2016 r. poz.290.

¹³ Dalej: PIS MSW.

- regulamin pobytu w PID wraz z wykazem instytucji stojących na straży praw nieletnich, wywieszony był w obu Izbach we wszystkich sypialniach dla nieletnich, świetlicy i innych pomieszczeniach, w których przebywali (mieli dostęp) nieletni. Podczas przyjęcia do Izby nieletni, w trakcie rozmowy z funkcjonariuszem, informowani byli o prawach i obowiązkach, szczegółowym porządku dnia, regulaminie pobytu oraz wyposażeniu Izby w urządzenia monitorujące. Potwierdzili ten fakt podpisem w kwestionariuszu przyjęcia do Izby oraz w karcie zapoznania się z prawami i obowiązkami,
- nieletni mogli kierować skargi i wnioski na piśmie lub ustnie bezpośrednio do kierownika Izby lub policjanta pełniącego służbę. W PID w Koszalinie nie był prowadzony rejestr składanych przez nieletnich próśb, skarg i wniosków. W PID w Szczecinie rejestr taki był prowadzony. W latach 2013-2015 nieletni nie złożyli żadnej pisemnej skargi lub wniosku. Naczelnik Wydziału Konwojowego¹⁴ KWP podał, że przepisy prawne regulujące funkcjonowanie Izb dziecka (rozporządzenie MSWiA w sprawie pomieszczeń PID) nie nakładają takiego obowiązku. Nieletni swoje prośby (dotyczące np. umożliwienia telefonicznego kontaktu z rodzicami) kierowali ustnie, bezpośrednio do kierownika Izby lub dyżurnego funkcjonariusza. Powyższe było odnotowywane w zeszycie znajdującym się w pokoju dyżurnego (PID w Koszalinie) lub w książce przebiegu służby (PID w Szczecinie),
- w latach 2013-2015, żadnemu nieletniemu w obu Izbach nie udzielono upomnienia i nie nagrodzono za właściwą postawę i zachowanie,
- nieletni umieszczeni w Izbach mieli prawo do nawiązania kontaktu z rodzicem, opiekunem lub adwokatem. Osoby te miały także możliwość odwiedzin nieletnich w Izbie. W placówkach nie było wydzielonego pomieszczenia do odwiedzin nieletnich, a wszelkie kontakty nieletnich z wymienionymi osobami (zarówno telefoniczne jak i odwiedziny) odbywały się w obecności funkcjonariusza,
- każdy z nieletnich przed przyjęciem, wydaniem, przekazaniem lub zwolnieniem z Izby podlegał sprawdzeniu, polegającym na przeszukaniu odzieży i lustracji ciała. Czynności te dokonywane były przez funkcjonariuszy tej samej płci, co nieletni,
- nieletni umieszczeni w Izbach nie korzystali z własnej odzieży. Na wyposażeniu Izb była, przeznaczona zarówno dla chłopców jak i dla dziewcząt, jednorodna odzież i obuwie (ciemno-szare dresy i klapki w różnych rozmiarach) oraz bielizna odpowiednia do płci. W przypadku zajęć ruchowych na świeżym powietrzu nieletni mogli otrzymać obuwie sportowe lub z depozytu własne obuwie i odzież. Na czas pobytu w Izbie, nieletni w razie takiej potrzeby otrzymywali także jednorazowe szczoteczki do zębów, a w łazienkach dostępne były mydła, szampony i papier toaletowy. Pasta do zębów oraz pozostałe środki higieny osobistej udostępniane były na prośbę nieletnich,
- w Izbach zapewniono dostęp do zajęć edukacyjnych i rozrywki - świetlica wyposażona była w sprzęt audiowizualny (telewizor, DVD), sprzęt do gier i zabaw (stół do tenisa stołowego, gry planszowe i zręcznościowe), prasę oraz podręczną biblioteczkę. Place spacerowe (boiska) były wyposażone m.in. w kosze do koszykówki, piłki.

(dowód: akta kontroli, str. 29 – 37, 597-720)

Funkcjonariusze dyżurujący w Izbach posiadali indywidualne środki przymusu bezpośredniego (kajdanki, miotacze gazu). Ponadto Izby były wyposażone w pas obezwładniający (PID w Koszalinie), w kaftan bezpieczeństwa oraz kask zabezpieczający (PID w Szczecinie w kask została wyposażona w trakcie kontroli).

---

¹⁴ Dalej: WK.

W latach 2013-2015 nie odnotowano w PID przypadku użycia środka przymusu bezpośredniego.

(dowód: akta kontroli, str. 31, 721-723)

W latach objętych kontrolą w PID nie miały miejsca dewastacje wyposażenia lub pomieszczeń Izby dokonane przez nieletnich, które generowałyby straty.

(dowód: akta kontroli, str. 724-726)

1.4. W latach objętych kontrolą, w PID służbę pełniło łącznie 33 funkcjonariuszy, z tego:

- w PID w Koszalinie 18 funkcjonariuszy (przy stanie etatowym 11), spośród których 11 posiadało wykształcenie wyższe (w tym: 7 o profilu pedagogicznym, 2 mgr administracji, 1 mgr europeistyki, 1 filolog angielski, 6 o wykształceniu średnim i 1 technicznym zawodowym),
- w PID w Szczecinie 15 funkcjonariuszy (przy stanie etatowym 11), spośród których 7 posiadało wykształcenie wyższe magisterskie (w tym: 4 o profilu pedagogicznym, 1 mgr psychologii, 1 filolog niemiecki, 1 filolog rosyjski), 2 wykształcenie wyższe zawodowe (w tym: 1 o profilu pedagogicznym, a 1 administracji) oraz 6 o wykształceniu średnim.

Stosownie do wymogów zawartych w § 3 zarządzenia nr 134, do służby w PID w Koszalinie skierowani zostali policjanci, którzy ukończyli doskonalenie zawodowe lokalne w zakresie metod i form pełnienia służby w Izbie oraz każdy z nich uczestniczył co najmniej raz w roku w takim doskonaleniu. W PID w Szczecinie każdy funkcjonariusz uczestniczył 3 razy w roku 2014 i 2015 w takim doskonaleniu. Nie przeprowadzono takich szkoleń z policjantami z PID w Szczecinie w okresie początkowym działalności tj. od 01.10. do 31.12.2013 r. Ponadto 4 z nich ukończyło kurs doskonalenia dla policjantów PID organizowany przez Szkołę Policji w Słupsku.

(dowód: akta kontroli, str. 14 – 15, 727-729)

W kontrolowanym zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzone w latach 2013-2015 kontrole budowlane, sanitarne i przeciwpożarowe budynku, w którym usytuowana była PID w Koszalinie wykazywały, że budynek nie spełnia wszystkich wymagań stawianych tego typu obiektom i wskazywały na konieczność przeprowadzenia prac remontowych. W protokole kontroli okresowej (5 letniej) obiektu budowlanego przeprowadzonej w 2013 r. sformułowano 3 zalecenia dotyczące wymiany posadzek z parkietu mozaikowego na pcv, docieplenie elewacji z wymianą drzwi i okien w piwnicy oraz ujednolicenie wewnętrznej instalacji elektrycznej.

W protokole kontroli sanitarnej problemowej przeprowadzonej w 12.03.2014 r. przez PIS MSW stwierdzono nieprawidłowości polegające na pokryciu podłóg w sypialniach nieletnich parkietem - nietrwałym, niezmywalnym i nieodpornym na działanie wilgoci oraz preparatów czyszczących i dezynfekujących. Ponadto w sypialniach nie oceniono, czy oświetlenie jest odpowiednie do pisania i czytania gdyż w trakcie kontroli nie przedłożono pomiarów natężenia oświetlenia. Na podstawie tych ustaleń PIS MSW nakazał w terminie do 31.12.2015 r.:

- doprowadzić do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami powierzchnię podłóg w sypialniach dla nieletnich,
- zapewnić oświetlenie elektryczne w pomieszczeniach zgodne z parametrami określonymi w Polskich Normach.

W protokole z 19.03.2014 r. z przeprowadzonych pomiarów ochronnych biegły stwierdził, że natężenie oświetlenia w sypialniach dla nieletnich nie spełnia wymagań określonych w PN i należy dokonać wymiany opraw oświetleniowych.

W trakcie oględzin nie stwierdzono wykonania prac przy instalacji elektrycznej i nie wymieniono podłóg w sypialniach nieletnich.

Ustalone
nieprawidłowości

Zalecenia dotyczące wykonania ww. prac zostały zgłoszone do Wydziału Zaopatrzenia i Inwestycji¹⁵ KWP w Szczecinie. W piśmie Zastępcy Komendanta z 25.02.2015 r. określono zakres rzeczowy robót do wykonania: kompleksowy remont pomieszczeń wewnętrznych (wymiana stolarki okiennej, drzwiowej, instalacji elektrycznej, sanitarnej), docieplenie elewacji, stropodachu, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, remont ogrodzenia zewnętrznego. Koszty oszacowano na kwotę 600 tys. zł. Stwierdzone nieprawidłowości przewidziano do usunięcia podczas planowanego kompleksowego remontu PID w Koszalinie. W badanym okresie zalecenia z ww. kontroli ze względu na brak środków nie zostały wykonane.
(dowód: akta kontroli, str. 184-216)

2. W trakcie oględzin Izby w Szczecinie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania § 37 ust. 2 pkt 1 i 2 ppkt a) i c) ww. rozporządzenia w sprawie pomieszczeń PID, tj.:

- brak dzwonków alarmowych i punktów świetlnych znajdujących się w pokoju dyżurnego PID oraz dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji w innym miejscu, z którego sygnał alarmowy zostanie niezwłocznie odebrany (zgodnie z oświadczeniem p.o. kierownika PID pomiędzy dyżurką PID a dyżurką KMP w Szczecinie istniało przed remontem Izby w latach 2014/2015 ww. połączenie alarmowe);
- brak przycisków dzwonków alarmowych umieszczonych w pokoju kierownika Izby, w 2 pokojach personelu, w pokoju dyżurnego oraz w miejscu do rekreacji na świeżym powietrzu.

(dowód: akta kontroli str. 303-560)

W § 37 ust. 2 pkt 1 i 2 ppkt a) i c) ww. rozporządzenia określono m.in., że Izby wyposaża się w instalację alarmową sygnalizującą dyżurnemu najbliższej jednostki Policji zagrożenie życia i zdrowia osób przebywających w Izbie. Instalację tę stanowią dzwonki alarmowe i punkty świetlne znajdujące się w pokoju dyżurnego izby oraz dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji lub w innym miejscu, z którego sygnał alarmowy zostanie niezwłocznie odebrany, a także przyciski dzwonków alarmowych umieszczone m.in. w pokoju kierownika Izby, w pokoju personelu, w pokoju dyżurnego oraz w miejscu do rekreacji na świeżym powietrzu.

W powyższej sprawie Naczelnik WK KWP wyjaśnił m.in., że: „... brak montażu podczas remontu PID w Szczecinie w latach 2014/2015 przycisków dzwonków alarmowych w pokoju kierownika Izby, w 2 pokojach personelu Izby, w pokoju dyżurnego Izby oraz w miejscu do rekreacji na świeżym powietrzu wynikał z przeoczenia tej kwestii. Natomiast brak podłączenia systemu alarmowego PID w Szczecinie do stanowiska dyżurnego najbliższej jednostki Policji spowodowany był trwającym do chwili obecnej remontem w budynku KMP w Szczecinie oraz KP Szczecin-Śródmieście, a co za tym idzie zmianą miejsca lokalizacji stanowisk dyżurnego tych jednostek. Montaż radiolinii w pomieszczeniu dyżurki przy bramie wjazdowej na teren kompleksu przy ul. Kaszubskiej 35 zostanie wykonany do dnia 29.04.2016 r., a instalacja innych elementów systemu alarmowego jest planowana na IV kwartał 2016 r., po uzyskaniu na ten cel środków finansowych ...”

(dowód: akta kontroli str. 586-596)

3. Analiza wybranej do badania próby 120 teczek nieletnich przyjętych do PID w latach 2013 – 2015 wykazała, że przy przekazaniu i zwolnieniu nieletnich nie przestrzegano przepisów § 20 pkt 1 i § 22 pkt 1 Zarządzenia Nr 134:

- w przypadku 30 nieletnich (25% próby) przyjętych do Izby, przekazanie lub zwolnienie następowało na podstawie nakazów wystawionych przez funkcjonariuszy i opatrzonych stemplem nagłówkowym jednostki Policji, do

¹⁵ Dalej: WZiL.

której dyspozycji nieletni w Izbie nie pozostawał (przekazanie lub zwolnienie nieletnich następowało na podstawie nakazu przekazania lub zwolnienia wystawionego przez koordynatora WK KWP, kierownika PID lub kierownika Ognia WK KWP) podczas gdy nieletni pozostawali w Izbie do dyspozycji innych jednostek Policji,

- w przypadku 8 nieletnich, odpowiednio (4,2,2 nieletnich w poszczególnych latach) w dokumentacji nieletnich przyjętych do Izby brak było kwitów depozytowych. Ponadto w przypadku 2 nieletnich w dokumentacji nie było powiadomienia sądu o przyjęciu nieletniego do Izby,
- w 2 przypadkach przekazanie do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego (dalej MOW) następowało na podstawie jednocześnie wystawionych dwóch nakazów: przekazania i zwolnienia, które wzajemnie się wykluczały (dotyczy przekazania nieletnich na podstawie nakazu przekazania i zwolnienia wystawionego przez kierownika Ognia II Wydziału Konwojowego KWP w Szczecinie);
- w 1 przypadku przekazanie do MOW nastąpiło bez przedstawienia nakazu przekazania lub upoważnienia wystawionego przez dyrektora MOW (brak takich dokumentów w teczce nieletniego);
- w 2 przypadkach zwolnienie z PID nieletniego podejrzanego o czyn karalny po wykonaniu czynności służbowych nastąpiło bez przedstawienia nakazu zwolnienia (brak takich dokumentów w teczce nieletniego).

(dowód: akta kontroli str. 184 – 216, 219-266)

Zgodnie z § 20 pkt 1 i 2 zarządzenia Nr 134, dokumentem stanowiącym podstawę przekazania nieletniego jest nakaz przekazania opatrzony stemplem nagłówkowym jednostki Policji, do dyspozycji której pozostaje nieletni, oraz podpisem i stemplem tytułowo-nazwiskowym kierownika tej jednostki lub komórki organizacyjnej albo ich zastępców, a w przypadku ich nieobecności – dyżurnego tej jednostki lub upoważnienie wystawione przez podmiot uprawniony do odbioru nieletniego. Dokumentem stanowiącym podstawę zwolnienia nieletniego jest nakaz zwolnienia opatrzony stemplem nagłówkowym jednostki Policji, do dyspozycji, której pozostaje nieletni, oraz podpisem i stemplem tytułowo-nazwiskowym kierownika tej jednostki lub komórki organizacyjnej albo ich zastępców, a w przypadku ich nieobecności – dyżurnego tej jednostki (§ 22 pkt 1 ww. zarządzenia).

W stanowisku Zespołu Prawnego KWP z 14.12.2015 r. napisano m.in. ... *czynności przyjmowania, wydawania, przekazywania i zwalniania nieletnich z PID są oparte o odpowiednią indywidualną podstawę (nakaz), obejmującą określony stan faktyczny. Co do zasady, nie ma więc możliwości wydania np. dwóch nakazów jednocześnie, gdyż każdy z nich powinien obejmować oznaczoną realnie sytuację, w której znajduje się nieletni...*

Naczelnik WK KWP w Szczecinie wyjaśnił, że *spowodowane to było niewłaściwą interpretacją przepisów cyt. (...) jednostki Policji, do których dyspozycji pozostawał nieletni wychodziły z założenia, że w momencie zakończenia przez nie czynności z nieletnim i umieszczenia w Izbie pozostaje on od tego czasu do dyspozycji WK KWP czy też Izby (...). W końcu 2013 r. stosowana była praktyka polegająca na wystawianiu nakazów przekazania czy też zwolnienia nieletnich z Izby m. in. przez koordynatorów WK KWP. Powyższe podyktowane było tym, że jednostki Policji, do których dyspozycji pozostawał nieletni wychodziły z założenia, że w momencie zakończenia przez nich czynności z nieletnim i umieszczenia w Izbie pozostaje on od tego czasu do dyspozycji WK KWP czy też PID. Ponadto wszelkie konwoje nieletnich z Izby dziecka do odpowiednich placówek wskazanych przez uprawnione organy z reguły były wykonywane przez WK KWP, co powodowało w praktyce przerzucenie odpowiedzialności, a tym samym dyspozycyjność nieletniego*

z jednostki na WK KWP. Zdarzały się również sytuacje, że niektóre z jednostek Policji wystawiając nakazy przyjęcia nieletniego do PID, który samowolnie przebywał poza MOW, już od początku wskazywały PID bądź WK KWP jako dysponenta nieletniego, co w konsekwencji przyczyniało się do tego, że wszelkie sprawy związane z odbiorem nieletniego przez przedstawiciela MOW, wskazaniem nowego ośrodka w przypadku skreślenia z listy wychowanków czy też organizacją transportu nieletniego spoczywały na WK KWP. Tego typu postępowania zostały ujawnione podczas prowadzonych w PID czynności instruktażowych przez funkcjonariuszy WK KWP. W związku z wątpliwościami, które pojawiły się w tym zakresie, ale też innymi problemami związanymi z przyjęciem, przekazaniem, wydaniem i zwolnieniem nieletniego zwróciłem się do Koordynatora Zespołu Prawnego Komendy o interpretację przepisów prawnych regulujących powyższe kwestie oraz wskazanie prawidłowego toku postępowania. Z uzyskanej opinii prawnej jednoznacznie wynikało, że „funkcjonariusze Policji, którzy dokonują zatrzymania, są jego dysponentami”. Izba nie może przejąć „dysponowania” na podstawie wystawionego nakazu przyjęcia. „Dysponowanie jest elementem pierwotnej rzeczywistości faktycznej, uprawnieniem i zarazem obowiązkiem kierownika komórki lub jednostki organizacyjnej Policji, która dokonała zatrzymania. Po otrzymaniu przedmiotowego stanowiska zostało ono przekazane kierownikom podległych mi Izb dziecka, celem zapoznania wszystkich policjantów pełniących służbę w PID oraz wdrożenia do realizacji zasad wynikających z opinii. Ponadto kierownicy Izb zostali zobowiązani do objęcia przedmiotowego zagadnienia szczególnym nadzorem. Następnie, aby móc wyegzekwować jednolity sposób postępowania od wszystkich jednostek Policji garnizonu, zwróciłem się z prośbą do Naczelnika WK Biura Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji¹⁶ o ustosunkowanie się do mojego stanowiska, wątpliwości, jak również uzyskanej opinii prawnej i ewentualne doprecyzowanie spornych zagadnień w formie wytycznych. W chwili obecnej kwestia ta analizowana jest przez komórkę Gabinetu KGP do spraw pomocy prawnej. Z tego, co jest mi wiadome z relacji kierowników Izb dziecka, jak i z przeglądanej na bieżąco dokumentacji, przypadki dotyczące nieprawidłowego wystawienia nakazów przyjęcia, przekazania, wydania czy też zwolnienia zdarzają się obecnie bardzo rzadko i z reguły są na bieżąco eliminowane podczas wykonywania czynności związanych z przyjęciem, wydaniem, przekazaniem i zwolnieniem nieletniego. Wymienioną nieletnią RM wydano pracownikowi MOW w Jastrowiu po okazaniu przedmiotowego upoważnienia. Trudno mi w tej chwili odnieść się do powodów, dla których przynajmniej kopia takiego upoważnienia nie znalazła się w aktach. Podjąłem jednak działania i otrzymałem z MOW jego uwierzytelnioną kopię...”

(dowód: akta kontroli str. 67 – 68, 271-302)

4. W latach 2013 – 2015 w PID w Szczecinie przy przetrzymywaniu nieletnich nie przestrzegano przepisów art. 32g § 9 oraz art. 32h § 1 pkt 1 uopsn. Spośród 60 nieletnich objętych badaniem przyjętych do PID w Szczecinie w ww. okresie w jednym przypadku nieletniego podejrzanego o czyn karalny przetrzymywano w PID (dłużej niż 48 godzin oraz dłużej niż 5 dni) - 8 dni 20 godzin od umieszczenia w Izbie, a 6 dni od wydania postanowienia sądowego o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich.

(dowód: akta kontroli str. 219-266)

Stosownie do art. 32h § 1 pkt 1 uopsn nieletniego przetrzymywać można w PID na polecenie sądu rodzinnego, wydane w formie postanowienia, na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych, nieprzekraczający 48 godzin. W myśl art. 32g § 9 uopsn nieletniego zatrzymanego w trakcie jego samowolnego

---

¹⁶ Dalej: KGP.

pobytu poza schroniskiem dla nieletnich, młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym, zakładem poprawczym przetrzymywać można w PID na czas niezbędny do przekazania do schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż na 5 dni. W powyższej sprawie Naczelnik WK KWP wyjaśnił m.in., że: „...nieletni PK w Izbie został umieszczony w dniu 18.11.2013 r., jako sprawca czynu karalnego polegającego na znęcaniu się nad swoim prawnym opiekunem i domownikami. Na podstawie znajdującej się w aktach kopii nakazu wydania z dnia 19.11.2013 r. nieletniego w dniu 21.11.2013 r. przetransportowano do Sądu Rejonowego w Gryficach, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w celu jego wysłuchania. W następstwie przeprowadzonych czynności sędzia wydała postanowienie o umieszczeniu PK w schronisku dla nieletnich na okres 3 miesięcy, jednocześnie zarządzając umieszczenie nieletniego w PID w Szczecinie na okres nie dłuższy niż 5 dni do czasu wskazania właściwego schroniska dla nieletnich. W oczekiwaniu na wskazanie placówki, w dniu 25.11.2013 r. o godz. 9.00 funkcjonariusz PID w Szczecinie powziął telefoniczną informację o wyznaczeniu do umieszczenia nieletniego Schronisku w Szczecinie przy ul. Modrej. Podstawę doprowadzenia do wskazanej placówki stanowiła pisemna informacja, która w tym czasie do PID jeszcze nie dotarła. Na podstawie wpisu w karcie czynności nieletniego ustalono, że w dniu 26.11.2013 r. o godz. 9.00 telefonicznie skontaktowano się z przedstawicielem placówki uzyskując informację o wpływie za pośrednictwem telefaksu dokumentów dotyczących nieletniego, które jednak nie były jednak podstawą do przyjęcia go do schroniska. Nieletni mógł zostać przyjęty do placówki jedynie na podstawie oryginalnych dokumentów. Informacja o wpływie do Schroniska dla Nieletnich w Szczecinie oryginalnych dokumentów, pozwalających przyjąć w poczet wychowanków tej placówki, została powzięta 27.11.2013 r. o godz. 11.20 i tego dnia nieletniego przetransportowano. Na podstawie poczynionych ustaleń stwierdzono, że nieletni mógł przebywać w PID do dnia 26.11.2013 r. do godz. 12.30. Przyjęta praktyka stanowi, że o powstałych trudnościach pisemnie informowano sąd, który podejmował w tym zakresie decyzję. W chwili obecnej na podstawie dokumentacji źródłowej nie można ustalić, czy taki dokument został sporządzony i przekazany do sądu...”

(dowód: akta kontroli str. 271-302)

5. W ostatnim kwartale 2013 r. zatrudnionych było w PID w Szczecinie 11 funkcjonariuszy. Ww. funkcjonariusze (100% obsady PID w Szczecinie) nie ukończyli ani jednego lokalnego doskonalenia zawodowego w zakresie metod i form pełnienia służby w PID w okresie IX-XII 2013, który to obowiązek wynikał z § 3 Zarządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 727-729)

W myśl § 3 Zarządzenia Nr 134 do służby w izbie kieruje się policjantów, którzy ukończyli doskonalenie zawodowe lokalne w zakresie metod i form pełnienia służby w izbie. Policjanci pełniący służbę w izbie powinni, co najmniej raz w roku, uczestniczyć w takim szkoleniu.

W powyższej sprawie Naczelnik WK KWP wyjaśnił m.in., że: „... w 2013 r. obsada PID w Szczecinie była stała i po przejęciu tej komórki przez Wydział Konwojowy pozostała niezmieniona. Przeprowadzanie przedmiotowych szkoleń należało do zakresu obowiązków kierownika PID w Szczecinie, który nie zgłaszał potrzeb w tym zakresie, tym samym przyjęto, że w okresie od 1.01.2013 r. do 30.09.2013 r. szkolenie takie zostało przez niego przeprowadzone...”

(dowód: akta kontroli str. 586-596)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że zapewnienie nieletnim umieszczonym w PID korzystania z ich praw, o których mowa w regulaminie pobytu w Izby nie odpowiadało zaleceniom wydanym przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. Instytucje te wskazywały, że:

- skargi powinny być możliwe do wniesienia w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z ich treścią przez osoby inne niż adresat i bez obecności innych osób;
- obecność funkcjonariuszy podczas odwiedzin i w trakcie rozmów telefonicznych prowadzonych przez nieletnich może mieć miejsce jedynie w uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach, które mogą godzić w bezpieczeństwo placówki, nieletniego lub osób odwiedzających, lub w sytuacji, gdy sąd wyda pisemne polecenie udzielenia widzenia w obecności personelu Izby (odwiedziny w obecności funkcjonariusza naruszają prawo do ochrony tajemnicy komunikowania się),
- praktyka odbierania odzieży automatycznie wszystkim nieletnim jest zbyt daleko idąca, natomiast brak ubrań przeznaczonych wyłącznie dla dziewcząt może stanowić przejaw nierównego traktowania.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że regulaminy pobytu w obu Izbach powinny być napisane jasnym i zrozumiałym dla nieletniego językiem, a nie ograniczać się do powielania zapisów regulaminu będącego załącznikiem do rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 63 – 67, 216, 597-716)

Ocena częściowa

Czas pobytu nieletnich w PID nie przekraczał granic ustawowych (z wyjątkiem 1 przypadku) a prawa nieletnich wynikające z obowiązujących przepisów były przestrzegane. Wszyscy funkcjonariusze Policji skierowani do służby w Izbach spełniali wymogi formalne konieczne do pracy w tego rodzaju placówce.

Przekazywania i zwalniania nieletnich z Izb dokonywano z naruszeniem przepisów § 20 pkt 1 i § 22 pkt 1 Zarządzenie Nr 134.

Mimo prowadzonych prac remontowych obie Izby nadal nie spełniały w pełni wymogów rozporządzenia w sprawie PID dotyczących natężenia światła w sypialniach nieletnich (niezgodnego z wymogami Polskiej Normy) i w zakresie pokrycia podłóg w sypialniach (Izba w Koszalinie) oraz braku części elementów systemu alarmowego (Izba w Szczecinie).

Zapisy regulaminów Izb dotyczące zapewnienia nieletnim korzystania z ich praw nie odpowiadały zaleceniom wydanym przez Krajowy Mechanizm Prewencji oraz przez Fundację.

2. Rozwiązania organizacyjne i finansowe w zakresie funkcjonowania PID przyczyniające się do zapewnienia przestrzegania praw nieletnich.

Opis stanu faktycznego

2.1. Dwie funkcjonujące PID w województwie zachodniopomorskim do 30.09.2013 r. działały w ramach KMP w Szczecinie i w Koszalinie, a z dniem 01.10.2013 r. w ramach WK KWP¹⁷. Zmiana ta związana była z realizacją „*Koncepcji rozwiązań organizacyjno-strukturalnych mających na celu podniesienie efektywności działania policyjnych izb dziecka*”¹⁸, zatwierdzonej w dniu 09.07.2013 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Zmiana nie skutkowała koniecznością podejmowania działań w celu zagospodarowania etatów lub pomieszczeń i wyposażenia zlikwidowanej Izby, nie zaistniała również konieczność dowożenia lub transportowania nieletnich z terenu zlikwidowanych izb do izb, które pozostały bądź do PID poza teren województwa (przed i po zmianach organizacyjnych w województwie funkcjonowały dwie PID).

(dowód: akta kontroli str. 801-802, 806-811, 878-880, 904)

Według stanu na dzień 1.01.2013 r. obie PID dysponowały łącznie 37 miejscami dla nieletnich, w tym 23 miejscami w Szczecinie oraz 14 miejscami w Koszalinie. Na

¹⁷ Zarządzeniem nr 9 z dnia 26 września 2013 r. Komendant Wojewódzkiej Policji zniósł obie placówki i utworzył w strukturze Wydziału Konwojowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie dwie PID z siedzibą w Szczecinie oraz z siedzibą w Koszalinie. Rozkazem organizacyjnym nr 4/13 z 31 sierpnia 2013 w sprawie zmian organizacyjnych utworzono i włączono etatu do WK PID w Szczecinie oraz PID w Koszalinie.

o stanie etatowym po 11 etatów na każdą PID.

¹⁸ Dalej: Koncepcja.

dzień 31.12.2015 r. PID miała do dyspozycji 34 miejsca, w tym: 14 miejsc w Koszalinie i 20 miejsc w Szczecinie.

(dowód: akta kontroli str. 801)

Według Naczelnika WK KWP *po ukończonym remoncie w listopadzie 2015 r. zmniejszyła się kubatura pomieszczeń w wyniku, czego dla zachowania przestrzeni w PID w Szczecinie jest dostępnych 20 miejsc, co w pełni odpowiada potrzebom.*

(dowód: akta kontroli str. 801)

W latach 2013-2015 w obu PID¹⁹ umieszczonych zostało łącznie 939 nieletnich (odpowiednio 359, 363 i 217 nieletnich w kolejnych latach), z tego:

- 280 nieletnich²⁰ z tego 174 (62,1%) w PID w Szczecinie oraz 106 (37,9%) w PID w Koszalinie z powodu uzasadnionego podejrzenia, że nieletni popełnił czyn karalny, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu, albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego²¹,
- 531 nieletnich²² z tego 197 (37,1%) w Izbie w Szczecinie oraz 334 (62,9%) w Izbie w Koszalinie zatrzymano w trakcie samowolnego pobytu nieletniego poza: schroniskiem dla nieletnich, młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym, zakładem poprawczym,
- 128 nieletnich²³, z tego 124 (96,7%) w PID w Szczecinie oraz 4 (3,1%) w PID w Koszalinie w 2014 roku umieszczono w PID na czas niezbędny do przekazania nieletniego do właściwego schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż na 5 dni²⁴ łącznie na czas uzasadnionej przerwy w konwoju albo w doprowadzeniu, lecz nie dłużej niż na 24 godziny lub na polecenie sądu rodzinnego, wydane w formie postanowienia, na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych, nieprzekraczający 48 godzin²⁵.

W badanym okresie nie było przypadków umieszczenia w PID nieletnich na polecenie sądu: wydane w trybie art. 67 uopsn albo na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych w trybie art. 32h § 1 pkt 2 uopsn.

(dowód: akta kontroli str. 803-805)

W latach 2013-2015 nie zdarzyły się przypadki odmowy przyjęcia nieletniego do PID, zarówno z braku miejsc, jak i innych przyczyn. Jednocześnie w obu Izbach przez (odpowiednio): 107, 173 i 151 dni nie przebywał żaden nieletni.²⁶

(dowód: akta kontroli, str. 802)

W PID 15 nieletnich (12,5% badanej próby) umieszczono w okresie do 2 godzin od zatrzymania. W okresie od 2 godzin do 4 godzin od zatrzymania umieszczono w PID 69 nieletnich (57,5%). Od 4 godzin do 8 od zatrzymania do umieszczenia w PID minęło w przypadku 23 nieletnich (19,2%). Pozostałych 13 nieletnich (10,8% badanej próby) umieszczono w PID po upływie 8 godzin od ich zatrzymania.

(dowód: akta kontroli, str. 1147)

¹⁹ Zarówno w czasie, gdy pozostawały one w strukturach Komendy Miejskiej Policji w Szczecinie i w Koszalinie jak i WK Komendy.

²⁰ Odpowiednio: 140 nieletnich w 2013 roku (PID w Szczecinie - 131, PID w Koszalinie - 9), 91 nieletnich w 2014 roku (w Szczecinie - 38, w Koszalinie - 53) i 49 nieletnich w 2015 roku (w Szczecinie - 5, w Koszalinie - 44).

²¹ Art. 32g § 1 uopsn.

²² Odpowiednio: 128 nieletnich w 2013 roku (PID w Szczecinie - 108, PID w Koszalinie - 20), 238 nieletnich w 2014 roku (w Szczecinie - 77, w Koszalinie - 161), oraz 165 nieletnich w 2015 roku (w Szczecinie - 12, w Koszalinie - 153).

²³ Odpowiednio: 91 nieletnich w 2013 roku (PID w Szczecinie), 34 nieletnich w 2014 roku (PID w Szczecinie-31, w Koszalinie-3), oraz 3 nieletnich w 2015 roku (w Szczecinie - 2, oraz w Koszalinie - 1).

²⁴ Art. 32g § 9 uopsn.

²⁵ Art. 32h § 1-4 uopsn.

²⁶ W PID nie przebywał żaden nieletni: w 2013 r. w PID w Szczecinie przez okres 60 dni, a w PID w Koszalinie przez 47 dni, w 2014 r. przez 69 dni w Szczecinie i 104 dni w Koszalinie, natomiast w 2015 r. przez 25 dni w Szczecinie oraz przez 126 dni w Koszalinie.

Naczelnik WK KWP wyjaśnił: ... W okresie zawieszenia działalności ww. PID, w przypadku zatrzymania nieletnich sprawców czynów karalnych, podejmowano działania mające na celu bezzwłoczne wykonanie czynności procesowych pozwalające zmniejszyć ilość doprowadzeń do PID. Natomiast w przypadku konieczności umieszczenia nieletnich w PID byli oni doprowadzani do najbliższej izby pod względem miejsca zatrzymania nieletnich. Tego typu transporty realizowane były z reguły przez funkcjonariuszy z jednostek dokonujących zatrzymania nieletnich, a także przez policjantów WK KWP w Szczecinie. Ponadto w okresie zawieszenia działalności PID w Szczecinie wprowadzono system dyżurów mających na celu doprowadzenie zatrzymanych nieletnich do najbliższej izby, bądź też niezwłocznego przetransportowania do odpowiedniej placówki. W przypadku braku nieletnich w izbach policjanci pełniący służbę w PID kierowani są do realizacji zadań konwojowych na rzecz WK KWP.

(dowód: akta kontroli, str. 902-904)

W związku z prowadzonymi remontami obie Izby były czasowo wyłączone z użytkowania w okresie: od 15.06.2012 r. do 30.09.2013 r. PID w Koszalinie oraz od 08.09.2014 r. do 08.11.2015 r. PID w Szczecinie. Według kierownika Izby w Koszalinie w ramach remontu przeprowadzono jedynie malowania wewnętrznie obiektu, częściową wymianę okien, prace adaptacyjne (przesłony) w łazience nieletnich, i drobne naprawy bieżące w toalecie oraz elewacji. W związku z tym, iż KWP przeprowadzała w tym czasie remont PID w Szczecinie brak było środków na remont generalny Izby w Koszalinie.

(dowód: akta kontroli, str. 802)

2.2. Zatwierdzona przez Ministra Spraw Wewnętrznych w dniu 09.07.2013 r. Koncepcja, wdrożona z dniem 01.10.2013 r. pozostawiła na terenie województwa dwie PID (w Koszalinie i Szczecinie). Wprowadzone w 2013 r. zmiany organizacyjne nie zmieniły struktury PID w województwie. Pozostawienie dwóch PID w województwie było zgodne ze stanowiskiem Komendy, przedłożonym w trakcie opiniowania projektu Koncepcji we wrześniu 2012 roku.²⁷

(dowód: akta kontroli str. 806-863)

W analizie funkcjonowania PID za okres 1.10.2013 r. – 30.09.2014 r. sporządzonej na polecenie KGP Komendant²⁸ wskazał na zasadność dalszego funkcjonowania PID w Szczecinie i PID w Koszalinie. W uzasadnieniu podał m.in. iż: w wyniku reorganizacji w 2013 r. została zlikwidowana PID w Słupsku, więc koszalińska PID jest jedyną tego typu placówką położoną w rejonie Pomorza Środkowego. Najczęściej umieszczani w niej byli nieletni z terenu powiatów: koszalińskiego, białogardzkiego, szczecineckiego, kołobrzeskiego, sławieńskiego, drawskiego i słupskiego. W Izbie w Szczecinie umieszczano nieletnich z rejonu o dużym zasięgu terytorialnym i dużej urbanizacji. Większość nieletnich dowożona była ze Szczecina oraz z powiatów: myśliborskiego, stargardzkiego, goleniowskiego, pyrzyckiego, gryfińskiego, kamieńskiego, gryfickiego, łobeskiego, choszczeńskiego i polickiego. Liczba etatów i kwalifikacje zawodowe funkcjonariuszy w obu PID były adekwatne do zadań i charakteru pracy.

(dowód: akta kontroli str. 806, 836-865)

Zdaniem Komendanta dwie funkcjonujące PID były wystarczające i w całości zaspokajały potrzeby sąsiadujących jednostek organizacyjnych policji w zakresie

²⁷ Pismo Zastępcy Komendanta KWP z 05.10.2012 r. nr WP-1536/12.

²⁸ Odpowiedź z-cy Komendanta KWP z 8.10.2014 r. nr KON-I-5161-4578/14 na pismo z-cy Dyrektora Biura Prewencji Ruchu Drogowego KGP z 23.09.2014 r. (znak: EK-6654/14) skierowane do Komendantów Wojewódzkich o przedłożenie analizy: funkcjonowania PID w nowej strukturze w okresie 1.10.2013 r.– 30.09.2014 r., przyjętych rozwiązań z ukierunkowaniem na ewentualne dalsze usprawnianie funkcjonowania tych placówek.

doprowadzeń nieletnich. Innych analiz dotyczących celowości zmian w strukturze PID w województwie Komendant nie sporządzał.

(dowód: akta kontroli str. 838, 902)

W związku z tym, iż na terenie województwa żadna PID nie była przeznaczona do likwidacji, nie pozyskano dodatkowych środków finansowych, które mogłyby być przeznaczone na poprawę infrastruktury pozostałych PID, nie wygenerowano oszczędności w związku z likwidacją PID w województwie, nie wystąpiły przypadki podjęcia działań (w tym przekazania środków finansowych) mających na celu ponowne otwarcie PID zlikwidowanej w następstwie przeprowadzonej reorganizacji.

(dowód: akta kontroli str. 806, 836, 878-880)

W KWP nie sporządzano planu wydatków na potrzeby PID w strukturze Wydziału KN KWP. W latach 2013-2015 na funkcjonowanie PID w województwie wydano łącznie 4.821.711,10 zł (odpowiednio: w 2013 roku 1.219.606,53 zł, w 2014 roku 2.201.522,16 zł, w 2015 roku 1.580.582 zł), z czego:

PID w Koszalinie łącznie 1.819.158,79 zł, z tego:

- w 2013 roku: 565.113,06 zł (w tym: 509.892,77 zł na wynagrodzenia, 4.124,93 zł na remont, 13.771,17 zł na utrzymanie obiektu, 37.324,19 zł na pozostałe koszty związane z funkcjonowaniem Izb),
- w 2014 roku kwotę: 623.845,36 zł (w tym: 569.927,85 zł na wynagrodzenia, 14.821,92 zł na utrzymanie obiektu, 39.095,59 zł pozostałe koszty),
- w 2015 r. roku: 623.200,37 zł (w tym: 575.937,13 zł na wynagrodzenia, 15.879,99 zł na utrzymanie obiektu, 38.383,25 zł - pozostałe koszty),

PID w Szczecinie – łącznie 3.003.739,25 zł, z tego:

- w 2013 roku: 656.059,24 zł (w tym: 593.383,08 zł na wynagrodzenia, 62.676,16 zł na pozostałe koszty),
- w 2014 roku: 1.397.936,06 zł, (w tym: 570.085,55 zł na wynagrodzenia, 792.087,86 zł na remont obiektu, 35.762,65 zł na pozostałe koszty),
- w 2015 roku: 949.743,95 zł (w tym: 553.274,18 zł na wynagrodzenia, 368.823,04 zł na remont obiektu, 27.647,11 zł na pozostałe koszty).

Wydatki obu PID na abonament telefonii komórkowej wyniosły 411,84 zł²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 866, 897-898)

Jak wyjaśniła Zastępca Naczelnika WZI w PID w Szczecinie, z braku prowadzenia wydzielonej ewidencji kosztów, brak było możliwości wydzielenia kosztów na utrzymanie obiektu.

(dowód: akta kontroli str. 882)

Najwyższą pozycję kosztową w latach 2013-2015 stanowiły w PID wydatki na wynagrodzenia - 69,9% oraz na remonty – 24,2% (99,6% wydatków na remonty poniesionych zostało na PID w Szczecinie). Wydatki KWP na usługi obce realizowane na rzecz PID dotyczyły usług pralniczych oraz wyżywienia i wyniosły 69.835,78 zł (50.815,60 zł³⁰ na wyżywienie i 19.020,18 zł³¹ na usługi pralnicze), co stanowiło 1,5% wydatków poniesionych na PID w badanym okresie.

(dowód: akta kontroli str. 866, 933-937)

W projektach planów inwestycyjno-remontowych sporządzanych na lata 2013 -2015 ujęty został remont kompleksowy budynku, w którym mieściła się PID w Szczecinie. Szacowany koszt zadania w części dotyczącej PID wynosił 1.938.757,01 zł brutto (1.576.225,21 zł netto). Ponadto w zestawieniu potrzeb remontowych niezbędnych

²⁹ Odpowiednio: po 132,84 zł w 2013 r. i w 2014 r. oraz 146,16 zł w 2015 r.

³⁰ Odpowiednio PID w Szczecinie: w 2013 roku -14.636,41 zł, w 2014 roku - 7.392,95 zł, PID w Koszalinie: w 2013 roku -9.595 zł, w 2014 roku - 10.901,22 zł, w 2015 roku - 8.290,02 zł,

³¹ Odpowiednio PID w Szczecinie: w 2013 roku - 8.463,89 zł, w 2014 roku - 2.914,46 zł, w 2015 roku -1.030 zł, PID w Koszalinie: w 2013 roku -819,31 zł, w 2014 roku - 2.873,47 zł, w 2015 roku - 2.919,43 zł.

do prawidłowego funkcjonowania PID przesłanych 26.02.2015 r.³² do KGP Komendant wykazał kompleksowy remont pomieszczeń wewnętrznych PID w Koszalinie³³ i oszacował koszt zadania na kwotę 600.000 zł. Konieczność przeprowadzenia remontu w PID w Koszalinie wynikała również z decyzji nr 35/14³⁴ PIS MSW, w której nakazał doprowadzenie do 31.12.2015 r. powierzchni podłóg w sypialniach dla nieletnich oraz zapewnienie oświetlenia elektrycznego do parametrów określonych Polskimi Normami. Na niespełnianie przez Izbę w Koszalinie wymogów technicznych rozporządzenia MSW w sprawie PID³⁵ wskazywał również Komendant w analizie funkcjonowania Izby w okresie 1.10.2013 r. – 30.09.2014 r.³⁶ Przeprowadzenie remontu w PID w Koszalinie, KWP planuje wprowadzić do planu remontów na 2017 rok (z terminem zakończenia do 31.12.2017 r.)³⁷.

(dowód: akta kontroli str. 867-869, 871-892)

Zastępca Naczelnika Wydziału Zaopatrzenia wyjaśniła: *potrzeby remontowe PID w Koszalinie zostały zgłoszone w 2015 r., jednakże nie otrzymano zgody KGP na wprowadzenie zadania do planu remontów, ...opracowanie dokumentacji projektowo – kosztorysowej planowane jest do zlecenia w drugiej połowie br. z terminem realizacji do końca 2016 r. Procedura przetargowa na wykonanie prac budowlanych planowana do wszczęcia w I kwartale 2017 roku uwarunkowana jest przyznaniem środków finansowych przez Biuro Logistyki KGP.*

(dowód: akta kontroli str. 870, 897)

Badanie 100% dokumentacji dotyczącej wydatków w wysokości 1.234.871,61 zł³⁸, poniesionych na usługi remontowe, zapewnienia wyżywienia nieletnim oraz usługi pralnicze wykazała zgodność przeprowadzonych działań z obowiązującymi przepisami oraz prawidłowe, w sposób celowy, gospodarny i legalny wydatkowanie środków. Prace remontowe zostały wykonane, a do ich jakości nie wniesiono zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str.866, 933-945)

Z dniem 31.12.2014 r. Wykonawcy umowy nr ZI-672/2014/29 z 09.12.2014 r.³⁹ na kompleksowy remont budynku C i D przy ul. Kaszubskiej 35 w Szczecinie, część I Izba Dziecka Komenda udzieliła (na wniosek z 29.12.2014 r.) zaliczki w kwocie 792.087,86 zł, stanowiącej 100% wartości umowy, z terminem rozliczenia 30.04.2015 r. Zaliczka została przekazana na konto gwaranta *TU Ergo Hestia S.A.* w dniu 31.12.2014 r. Na dzień wypłaty zaliczki wykonane zostały przewidziane harmonogramem rzeczowo-finansowym prace rozbiórkowe o wartości 8.078,64 zł, odebrane protokołem odbioru częściowego z dnia 29.12.2014 r. Za wykonane prace rozbiórkowe nie została wystawiona faktura.

(dowód: akta kontroli str. 946-1116. 1168-1170)

W umowie zapisano: *Wykonawca zobowiązany jest do zafakturowania w 2014 r. kwoty 792.087,86 zł. W sytuacji udzielania zaliczki podstawą rozliczenia całkowitego*

³² Pismo nr ZI-1473/15.

³³ Zakres rzeczowy robót obejmował: wymianę stolarki okiennej, drzwiowej, instalacji elektrycznej, sanitarnej, docieplenie elewacji stropodachu, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, remont ogrodzenia zewnętrznego.

³⁴ Decyzja 35/14 z 4.04.2014 r. wydana w następstwie kontroli sanitarnej udokumentowanej protokołem kontroli nr ZPM-1943-90P-1-JDz/14 z 12.03.2014 r., w trakcie której ustalono, że w sypialniach dla nieletnich podłoga oraz natężenie oświetlenia było niezgodne z § 8 ust. 1 pkt 2 i 4 rozporządzenia MSW.

³⁵ Pismo z-cy Naczelnika WZiL z 14.05.2014 r. nr I-0154-948/14.

³⁶ Odpowiedź z 8.10.2014 r. nr KON-I-5161-4578/14 na pismo KGP z 23.09.2014 r. nr EK-6654/14.

³⁷ W odpowiedzi na zlecenie z-ca Naczelnika WZiL (pismo z 16.12.2015 r. nr ZI-2221-4710/15) poinformował, że nieprawidłowości zostaną usunięte podczas kompleksowego remontu w terminie do 31.12.2017 r. z braku środków. Zadanie ma zostać wprowadzone do planu remontów na 2017 rok, w 2016 roku KWP planowało zlecenie wykonania dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

³⁸ Odpowiednio: wyżywienie: 50.815,60 zł, usługi pralnicze: 19.020,18 zł, remonty: 1.165.035,83 zł.

³⁹ Dalej: umowa.

udzielonej zaliczki jest podpisany przez zamawiającego, bez uwag protokół odbioru końcowego przedmiotu Umowy (§ 8 pkt 1 – 3 i § 9 ust. 1). Wykonawca po wykonaniu zakresu prac wynikającego z umowy, zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym, zobowiązany jest do ubiegania się o uzyskanie jednorazowej zaliczki na poczet realizacji zamówienia w kwocie pełnej wartości umowy. Wykonawca jest zobowiązany do przedłożenia Zamawiającemu wniosku o udzielenie zaliczki w terminie do 19 grudnia 2014 r. Wniosek o udzielenie zaliczki Zamawiający rozpatruje w terminie 5 dni (§ 9 ust. 2-3 umowy).

(dowód: akta kontroli str. 980-981)

Zastępca Komendanta Wojewódzkiego wyjaśnił: Zastosowanie zaliczki było realizowane na podstawie upoważnienia ustawowego wynikającego z art. 151 a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁰. Realizacja umowy o roboty budowlane z udzieleniem zaliczek na poczet wykonania zamówienia była przewidziana w ogłoszeniu o zamówieniu lub SIWZ. Ponadto KWP realizowała budżet zgodnie z zasadami finansów publicznych doprecyzowanych w art. 17 uofp oraz § 15 ust. 6 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 roku w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych⁴¹, zgodnie z którym zaliczki mogą być udzielane wyłącznie w zakresie określonym w odrębnych przepisach – w tym przypadku PZP. Dodatkowo w 2013 roku KWP po rozmowach z przedstawicielami Ministra Finansów odpowiedzialnymi za realizację budżetu państwa wystąpiła z zapytaniem pisemnym do Departamentu Prawego Ministra Finansów gdzie uzyskała informację o braku wyłączenia jednostek budżetowych ze stosowania przepisów w zakresie zaliczek na przełomie lat budżetowych. Tożsame stanowisko zostało przygotowane przez Gabinet KGP. Zawierając umowę, KWP zaciągnęła zobowiązania do wysokości kwot ujętych w planie finansowym jednostki (zgodnie z art. 44 oraz 163 uofp) i dokonała ich rozliczenia wydatkowego zaliczką, a technologicznie w momencie rozliczenia zaliczki. Dodatkowo KWP dążył do maksymalnego skrócenia terminu wyłączenia Izby w Szczecinie z funkcjonowania. W możliwie najszybszym terminie opracowano dokumentację przygotowano procedurę i ją przeprowadzono. W dniu 10.10.2014 r. ogłoszono procedurę przetargową, 20.11.2014 r. otwarto oferty, a 9.12.2014 r. zawarto umowę w sprawie realizacji zamówienia. W dniu 11.12.2014 r. dokonano przekazania placu budowy wykonawcy a w 2014 roku wykonawca zorganizował plac budowy, dokonał prac przygotowawczych. Ze względu na przedłużoną procedurę przetargową w 2014 r. dokonano wyłącznie odbioru wewnętrznego drobnego zakresu prac, natomiast odbiory wykonawcze na potrzeby rozliczenia zaliczki uruchomiono w drugiej połowie lutego 2014 r. Dokumentację niezbędną do uruchomienia zaliczki dostarczono 29.12.2014 r. po zakończeniu procedury weryfikacji i akceptacji wniosku. W dniu 15.12.2014 r. złożono wniosek o udzielenie zaliczki wraz z wzorem umowy otwarcia i prowadzenia rachunku zastrzeżonego. Służby Wydziału Zaopatrzenia i Inwestycji przekazały umowę o weryfikacji prawnej. Nie zyskała ona akceptacji. KWP zobowiązała wykonawcę do przedłożenia umowy zgodnie z wymaganiami. Wykonawca złożył wymaganą umowę a jej treść została zaakceptowana przez Zespół Prawny KWP i przedstawiona do akceptacji. Zamawiający udzielając zaliczkę w wysokości ponad 20% zamówienia wykorzystał wymaganą formę zabezpieczenia zaliczki w formie gwarancji ubezpieczeniowej. Środki z konta Gwaranta były wypłacane wykonawcy w formie zaliczki dopiero po zgłoszeniu wykonania określonego zakresu robót, odbioru przez służby inwestycyjne i zaakceptowaniu faktury rozliczającej część zaliczki. Zwiększenie planu

⁴⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, dalej: Pzp.

⁴¹ Dz.U. z 2010 r. nr 241, poz. 1616 ze zm.

finansowego w § nastąpiło 23.10.2014 r., a środki finansowe zostały przekazane do dyspozycji Komendy 31.12.2014 r. jako środki terminowe wnioskowanie wcześniej do zabezpieczenia w kwocie 1.500.000 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1117-1167)

Ocena częściowa

Organizacja PID w województwie zapewniała miejsca dla wszystkich nieletnich wymagających przyjęcia do placówki. Zakres prac remontowych prowadzonych w obu placówkach był nieadekwatny do potrzeb. Wprawdzie prace remontowe prowadzone w PID w Szczecinie przyczyniły się do poprawy warunków panujących w placówce i do dostosowania jej do wymogów rozporządzenia, to jednak PID w Koszalinie pozostawała niewyremontowana w wymaganym zakresie. Objęte badaniem wydatki były celowe, legalne, gospodarne i rzetelnie udokumentowane.

3. Sprawowanie nadzoru nad działaniami policyjnych izb dziecka.

Opis stanu
faktycznego

3.1. W latach 2013-2015 nie wpłynęły skargi dotyczące funkcjonowania PID oraz nieprzestrzegania praw nieletnich umieszczonych w tych placówkach. W okresie tym Komenda nie zlecała, jak również nie planowała oraz nie przeprowadzała kontroli wewnętrznych i audytów dotyczących funkcjonowania Izb, w szczególności prawidłowości prowadzenia dokumentacji i wiarygodności danych wykazywanych w policyjnych systemach sprawozdawczych oraz przestrzegania praw nieletnich umieszczonych w tych placówkach.

(dowód: akta kontroli str. 799-800)

W KWP nie przeprowadzano innych analiz dotyczących kosztów remontów i kosztów transportu nieletnich do placówki. Nie prowadzono także monitoringu PID pod kątem problemów i trudności systemowych związanych z realizacją przydzielonych zadań. Analiza kosztów funkcjonowania prowadzona była tylko w PID w Koszalinie w formule porównania wydatków bieżących z analogicznym okresem roku poprzedniego. Jak wyjaśniła z-ca Naczelnika WZI, *pozwalało to na wychwycenie zmian kosztów utrzymania. W przypadku powstania różnic proszono o ich wyjaśnienie. Natomiast w przypadku PID w Szczecinie brak było możliwości wydzielenia kosztów utrzymania. W latach 2013-2015 koszty utrzymania były na akceptowalnym poziomie różnic (do 15%), w związku z tym nie wzywano do wyjaśnień.*

(dowód: akta kontroli str. 881-882, 898)

W KWP nie przeprowadzano innych analiz dotyczących kosztów funkcjonowania PID, kosztów remontów i kosztów transportu nieletnich do tej placówki. Nie prowadzono także monitoringu PID pod kątem problemów i trudności systemowych związanych z realizacją przydzielonych Izbom zadań.

(dowód: akta kontroli str. 902-904)

Naczelnik KW KWP wyjaśnił, że *oprócz analizy funkcjonowania PID za okres 1.10.2013 r. – 30.09.2014 r. sporządzonej na polecenie KGP, w KWP nie przeprowadzano innych analiz dotyczących celowości zmian w strukturze PID, jak też analiz kosztów ich funkcjonowania, prowadzonych remontów i transportu nieletnich do tych placówek. Z chwilą włączenia PID w struktury KN KWP nie prowadzono analiz ani monitoringu PID w województwie pod kątem problemów i trudności systemowych związanych z realizacją przydzielonych Izbom zadań z uwagi na czasowe przerwy w funkcjonowaniu obu Izb. Powyższe mogłoby w znacznym stopniu zaburzyć rzeczywistą ocenę obszarów realizowanych przez poszczególne PID. Pojawiające się wątpliwości nie występowały w skali rangi problemu, a pojedyncze przypadki rozstrzygano indywidualnie z kierownikami PID.*

(dowód: akta kontroli str. 903-904, 906-932)

3.2. Nadzór i kontrola Komendy nad przestrzeganiem praw nieletnich umieszczonych w PID

W latach 2013 i 2015 każda Izba była dwukrotnie objęta kontrolą przez sąd nadzorujący⁴². W PID w Koszalinie – w wyniku kontroli nie stwierdzono uchybień i nie sformułowano zaleceń pokontrolnych. Sędzia stwierdziła w obu protokołach, że Izba: (...) *funkcjonuje prawidłowo, a najpilniejszą potrzebą jest remont sypialni i łazienek. Ilość przyjętych w kontrolowanym okresie nieletnich wskazuje na to, że Izba jest potrzebna w Koszalinie i winna nadal funkcjonować.*

(dowód: akta kontroli str. 20,170 – 183, 216)

Kontrole przeprowadzone w PID w Szczecinie wykazały, że Izba funkcjonuje prawidłowo, warunki bytowe były poprawne, prawa nieletnich przestrzegane, a zasadność pobytu nieletnich nie budziła zastrzeżeń. Stwierdzone uwagi dotyczyły m.in. kilku przypadków braku jednoznacznej adnotacji o dacie i godzinie zwolnienia nieletnich z Izby, nieprzyjemnego zapachu wydobywającego się rur kanalizacyjnych w łazience wskazującego na konieczność remontu tego pomieszczenia oraz odświeżenia i remontu pozostałych pomieszczeń Izby, braku wywieszenia na ścianie świetlicy w widocznym miejscu regulaminu pobytu w Izbie i wykazu instytucji stojących na straży praw nieletnich. Wykonano zalecenia dot. wyremontowania pomieszczeń PID oraz uzupełnienia materiałów w świetlicy.

(dowód: akta kontroli str. 730-747)

W latach 2014 i 2015 kontroli funkcjonowania PID w Koszalinie nie przeprowadzały: Krajowy Mechanizm Prewencji i Fundacja. W PID w Szczecinie wizytację przeprowadzali przedstawiciele:

- Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)⁴³, w trakcie której dokonano m.in. oceny procedur przyjęcia i pobytu nieletniego w Izbie, ilość i czas pobytu nieletnich, przyczyny przedłużenia się ich pobytu, poziom wykształcenia funkcjonariuszy PID, ich przygotowanie pedagogiczne i psychologiczne do pracy z trudną młodzieżą oraz dokonali lustracji pomieszczeń Izby. Po wizytacji nie wydano zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 748-752)

- Krajowego Mechanizmu Prewencji⁴⁴, w trakcie której sprawdzono sposób traktowania zatrzymanych nieletnich i dokonano oceny ich ochrony przed torturami oraz okrutnym, niehumanitarnym traktowaniem lub karaniem. W jej wyniku wydano zalecenia dot. m.in. demontażu kamer monitoringu wizyjnego zainstalowanych w pokojach sanitarnych, przeprowadzenia sprawdzenia nieletnich tylko w uzasadnionych przypadkach, umożliwienia noszenia prywatnej odzieży, zminimalizowanie czasu przeznaczonego na pełnienie prac porządkowych przez nieletnich do czasu niezbędnego na wykonanie podstawowych obowiązków związanych ze swoim pobytom w Izbie, zmodernizowanie Izby zapewniające swobodę poruszania się osób na wózku inwalidzkim, szczegółowe wypełnianie dokumentacji dotyczącej pobytu nieletnich w Izbie i opisywanie w kwiecie depozytowym przedmiotów umieszczonych w depozycie, wyjaśnienie kwestii związanych z długotrwałym pobytom 3 nieletnich w Izbie. Zalecenia częściowo wykonano, za niezasadne uznano zalecenie zlikwidowania monitoringu wizyjnego w pomieszczeniach sanitarnych stwierdzając, że podgląd w tych pomieszczeniach jest dopuszczony

⁴² Sędziego Sądu Rejonowego w Koszalinie oraz Sędziego Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum VIII Wydział Rodzinny i Nieletnich.

⁴³ W dniu 14.06.2013 r.

⁴⁴ W dniu 02.07.2015 r.

przepisami, a wizerunek nieletniego jest chroniony (m.in. za pomocą drzwi w kabinach natryskowych i toaletowych oraz zaciemnionymi polami na ekranie monitora), odmówił wstrzymania sprawdzenia wszystkich nieletnich umieszczonych w PID, stwierdzając, że odbywa się to zgodnie z rozporządzeniem w sprawie pomieszczeń PID oraz zarządzeniem nr 134 i ma na celu wykrycie przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia zatrzymanego nieletniego oraz innych osób oraz przeprowadzania badań lekarskich wszystkich nieletnich stwierdzając, że stosowanie ich pomimo braku obligatoryjności byłoby nadinterpretacją przepisów określających konkretne przypadki, w których badania takie należy wykonać. Natomiast dostosowanie Izby do potrzeb osób niepełnosprawnych uzależnił od środków finansowych, którymi dysponować będzie KWP.

(dowód: akta kontroli str. 753-786)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności PID w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

KWP w Szczecinie w ramach nadzoru nad PID, monitorowała realizację zaleceń Krajowego Mechanizmu Prewencji, które przyjęto do realizacji, oraz przebieg prac dostosowujących Izbę w Szczecinie do obowiązujących wymogów, a także dokonywała wyrywkowych kontroli przebiegu służby funkcjonariuszy w Izbie. Z uwagi na brak sygnałów o potencjalnych nieprawidłowościach oraz pozytywne wyniki corocznych kontroli realizowanych przez sąd rodzinny, nie prowadzono kontroli wewnętrznych ani zadań audytowych dotyczących działalności PID.

IV. Wnioski.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Przestrzeganie przepisów przy przekazaniu i zwolnieniu nieletnich z Izby w Szczecinie oraz ujednolicenie sposobu postępowania z nieletnimi w tym zakresie.
2. Kontynuowanie rozpoczętych prac mających na celu dostosowanie obiektu Izby w Koszalinie do wymagań rozporządzenia w sprawie PID.
3. Zamontowanie brakujących elementów systemu alarmowego w Izbie w Szczecinie.
4. Przeprowadzanie lokalnych kursów doskonalenia zawodowego w zakresie metod i form pełnienia służby w PID z regularnością określoną w przepisach.

V. Pozostałe informacje i pouczenia.

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla Pana Komendanta, drugi – do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, przysługuje Panu Komendantowi prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 20 maja 2016 r.

Kontroler
Małgorzata Chabiniak
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis